DOI: [10.32702/2307-2156-2019.10.102](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.10.102)

УДК 35.071-043.8/.9:342.22.6(477)

*Н. В. Сенишин,
здобувач кафедри публічного управління та адміністрування Інституту гуманітарної
підготовки та державного управління Івано-Франківського національного технічного
університету нафти та газу
ORCID: 0000-0003-4503-6974*

КОНЦЕПЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В СУЧАСНОМУ ПУБЛІЧНОМУ ВРЯДУВАННІ: КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ

*N. V. Senyshyn
Postgraduate Student of Department of Public Administration and Local Government
of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

THE CONCEPT OF TERRITORIAL ORGANIZATION OF POWER IN MODERN PUBLIC GOVERNANCE: A CATEGORICAL AND CONCEPTUAL ANALYSIS

Стаття присвячена розгляду місця концепції територіальної організації влади в системі категорій та понять сучасного публічного врядування. На підставі широкого джерелознавчого аналізу згенеровано хмару тегів публічного дискурсу проблематики територіальної організації влади в державному управлінні та місцевому самоврядуванні та визначено, що в сучасному світі накопичено чимало проблем публічного управління в сфері державної влади, коли в умовах ресурсних, часових та інших обмежень, характерних для першої чверті XXI століття існуючі органи публічного врядування вже не здатні ефективно виконувати покладені на них функції. Відтак держави шукають нові шляхи вдосконалення системи територіальної організації влади, проводять адміністративні та адміністративно-територіальні реформи.

Обґрунтовано, що термін "територіальна організація влади" (як і близькі поняття "територіальна організація держави", "територіальна організація державної влади") є одним із важливих наукових понять науки державного управління, що охоплює всі аспекти територіального розподілу влади, форми її організації, обумовлює форму державного устрою, адміністративно-територіальну організацію суспільства та адміністративно-територіальний поділ країни.

Зроблено висновок, що в умовах транзитивного типу суспільного розвитку, коли Україна вимушена знаходити нові механізми економічного та суспільно-політичного поступу, щоб наздогнати передові держави світу, принципове значення має розробка стратегічних механізмів оптимального формату територіальної організації органів публічної влади в Україні, здатного зберегти цілісність держави, організаційну єдність системи публічного врядування, яка б могла забезпечити підвищення ефективності управління економічними та соціально-політичними процесами, залучення інноваційних політико-управлінських механізмів, спроможних вдосконалити державний лад та демократичну політичну систему нашої країни, поліпшити якість життя та людського потенціалу нашої держави.

The article is devoted with the consideration of the place of the concept of territorial organization of power in the system of categories and concepts of modern public governance. Based on a broad source analysis, a cloud of public discourse tags was generated on the issues of territorial organization of power in state administration and local self-government, and it was determined that many problems of public administration in the sphere of public power were accumulated in the modern world when in terms of resource, time, and other. In the fourth quarter of the 21st century, the existing public authorities were no longer able to perform their functions effectively. Therefore, the states are looking for new ways to improve the system of territorial organization of power, carry out administrative and administrative-territorial reforms.

It is substantiated that the term "territorial organization of power" (as well as close concepts of "territorial organization of the state", "territorial organization of state power") is one of the important scientific concepts of the science of public administration, which covers all aspects of the territorial distribution of power, forms of its organization, determines the form of government, the administrative-territorial organization of society and the administrative-territorial division of the country.

It is concluded that in the conditions of transitive type of social development, when Ukraine is forced to find new mechanisms of economic and socio-political progress in order to catch up with the leading states of the world, it is of fundamental importance to develop strategic mechanisms of the optimal format of territorial organization of public authorities in Ukraine capable of preserving the integrity of the state. , the organizational unity of the public administration system, which could ensure the improvement of economic and socio-political governance processes, attraction of innovative political and administrative mechanisms that can improve the state system and democratic political system of our country, improve the quality of life and human potential of our country.

Ключові слова: територіальна організація влади; держава; державна політика; публічне врядування; місцеве самоврядування.

Keywords: territorial organization of government; state; state policy; public administration; local self-government.

Постановка проблеми. Хід процесів реформи децентралізації в Україні гостро поставив проблематику оптимізації структури органів публічного врядування в нашій країні. Нова влада вже оголосила про укрупнення адміністративно-територіальних одиниць та утворень, озвучено й наміри про ліквідацію районних державних адміністрацій тощо. Таким чином, в черговий раз на українських теренах здійснюється спроба вдосконалення системи територіальної організації влади. Таких спроб за майже 30 років незалежності України було чимало, проте очікуваного результату – ефективності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування ми так і не отримали.

Не в першу чергу негативний результат став наслідком як відсутності чіткої науково обґрунтованої стратегії реформування, так і корпоративні й фінансові інтереси владно-політичних груп, нерозуміння що саме необхідно здійснювати, які реформи чи реформи – адміністративну, адміністративно-територіальну, децентралізаційну чи реформу територіальної організації влади в цілому? Адже для того, щоб отримати бажаний результат, необхідно розуміти, що саме ми хочемо й що саме ми будемо здійснювати, щоб бачити системну картину, необхідно, насамперед визначитися з науковими категоріями та поняттями, що її пояснюють.

Таким чином актуальним для успішності державотворчих процесів в Україні є, зокрема, визначення місця й ролі концепції територіальної організації влади в дефінітивному ряду категоріально-понятійного апарату державного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що проблематиці територіальної організації влади в державотворчих процесах, формуванні та реалізації державної економічної, соціальної й безпекової політики органами державної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування протягом всього існування незалежної України приділяється значна дослідницька увага широкого кола науковців і практиків.

Серед останніх публікацій з обраної проблематики можемо відзначити роботи таких науковців і дослідників як С. Бобровник [14], І. Верещук [2], Р. Губань [3], М. Дністрянський [4], С. Дубенко та В. Купрійчук [5], І. Заблудська та О. Гуджан [6], Я. Жовнірчик [7], Є. Кеба [8], О. Конотопцев [9], В. Коршун [10], В. Малиновський [11], С. Москаленко [12], В. Погорілко [13], О. Радченко [15], С. Саханенко [16], Л. Тварковська [17], С. Телешун [18], О. Тур [19], М. Федчишин та В. Фрончко [20].

Україні
політичні
території
державної влади
публічної влади
населення
повноважень
системи
територіального громадянства
територіальний устрій
територіальний устрій
управління
адміністративна організація
територіальних одиниць
децентралізація

Метою даної публікації є визначення місця й ролі феномену територіальної організації влади в публічному врядуванні сучасних держав у дефінітивному ряду категоріально-понятійного апарату науки державного управління.

Так, у різних публікаціях в близькому або взаємопов'язаному розумінні зустрічаються наступні дефініції: “територіальна організація влади”, “територіальна організація держави”, “політико-територіальна організація влади”, “політико-територіальна організація держави”, “адміністративно-територіальна організація суспільства”, “територіальна організація державного управління”, “територіальний устрій”, “адміністративно-територіальний устрій”, “політико-територіальний устрій”, “державний устрій”, “адміністративно-територіальний поділ”, “адміністративно-територіальна модель” тощо. В нашому дослідженні це буде основна категоріально-понятійна група, що пояснює розташування й функціонування держави та її інституцій в межах географічної території країни.

Так, ключовими ознаками держави є територія, населення та суверенна влада, при чому одне без іншого існувати не може. Територію як географічний простір І. Верещук називає “важливим конфігуратором системи державного управління, який може за певних умов слугувати чинником дезінтеграції, або ж інтеграції соціально-економічних та управлінських процесів і є базисом для формування системи органів державного управління” [2, с. 22].

У прив'язці до території визначає державу С. Москаленко – як “особливу форму організації суспільства, що характеризується суверенною владою, політичним і публічним характером, реалізацією своїх повноважень на певній території через діяльність спеціально створених органів та організацій з метою ефективного функціонування механізму влади та реалізацією загально соціальних повноважень. Порівняно з первісним суспільством держава є організацією територіальною, тобто її характеризує поділ населення за

територіальними одиницями, організованими місцями проживання людей. При цьому держава керує не просто територією, а територіальними утвореннями, формуючи органи влади й управління” [12, с. 134].

Отже, з даного визначення бачимо, що будь-яка *держава* розташовується на певній *території*, де й розміщує свої органи та інституції, покликані регулювати й впорядковувати суспільні відносини, організовувати поточну життєдіяльність суспільства та його розвиток. Таку точку зору відстоює, зокрема, професор О. Радченко, який зазначає, що з необхідності централізованого впорядкування споживання ресурсів життєдіяльності людської спільноти виникає система взаємодії індивіда, суспільства та влади, яка в процесі історичної еволюції призводить до інституціоналізації держави й державної влади в її сучасному вигляді [15, с. 14–15].

Варто зазначити, що *держава* як така є цілком абстрактним феноменом, що уособлюється в *органах державної (публічної) влади*, які й здійснюють *державну владу*. Процес розміщення органів державної влади по території держави описується здебільшого словами “поділ”, “організація” “устрій”. Серед цих дефініцій найпростішим є “поділ”, який передбачає механічне умовне або реальне розділення будь-чого цілого на частини. Слово “організація” (походить від французького “organisation” та пізньолат. “organizo” – облаштовує, надаю стрункого вигляду) несе значно більше змістове навантаження, оскільки в застосуванні до предмету нашого дослідження означає такий поділ цілого на частини, за якого досягається внутрішня впорядкованість, *устрій* та узгодженість взаємодії більш чи менш диференційованих та автономних структурних елементів цілого, обумовлена його побудовою” [21]. У свою чергу поняття “устрій” означає лад, систему організації чогось, установлений суспільний порядок [1].

Як бачимо, по відношенню до розміщення державних органів на території країни поняття “організація” розкривається через *устрій*, а поняття “устрій” – через *організацію*. Попри певну тотожність зазначених дефініцій можемо помітити, що “устрій” скоріше означає вже усталений, сформований, незмінний та статичний стан державної організації, в той час як “організація” з усією очевидністю несе в собі переважно риси процесу, динамічної взаємодії, повсякденної діяльності державного апарату, отже – й певної динаміки державного устрою. Таким чином, можемо стверджувати, що з трьох зазначених дефініцій “організація” поглинає в собі “устрій”, а останній, у свою чергу – “поділ” (Див. Рис. 2) й відповідно – про територіальну організацію та територіальний устрій.

Рис. 2. Модель взаємозв'язку понять “організація”, “устрій”, “поділ”

В сучасному українському науковому дискурсі проблематики територіальної організації влади дефініція “устрій” зустрічається у словосполученнях “державний устрій”, “територіальний устрій”, “політико-територіальний устрій”, “адміністративно-територіальний устрій”. Як зазначає О. Тур, під *територіальним устроєм* будь-якої держави більшість науковців пропонує вважати офіційно (конституційно, законодавчо) встановлену систему територіальних і функціональних елементів та ієрархічних зв'язків, функцією якої є формування просторової структури публічної влади в державі [19, с. 152].

Л. Тварковська визначає “територіальний устрій” як політико-територіальну організацію держави, що характеризується внутрішнім поділом території держави на окремі територіальні одиниці, їх статусом та формою правових відносин між собою та з державою в цілому [17, с. 216]. На переконання В. Погорілка, слід розрізняти два основних види територіального устрою – політико-територіальний устрій (який є розмежуванням територій між державними утвореннями всередині держави, що характерно здебільшого для федеративних держав) та адміністративно-територіальний устрій (який є внутрішнім поділом території держави на частини). [13, с. 42].

С. Дубенко та В. Купрійчук використовують поняття “територіальний устрій держави” як певний синонім державному устрою, трактуючи його для позначення устрою території держави співвідношення держави як цілого з її основними частинами (державно-територіальними одиницями). При цьому автори зазначають, що використовують дане поняття в розумінні “політико-територіальний устрій держави”, під яким виокремлюють власне політико-територіальний поділ та адміністративно-територіальний поділ [5, с. 160].

Державний устрій В. Погорілко та С. Бобровник визначають як елемент форми держави, який характеризує територіальну організацію влади та державне самовизначення населення у визначає принципи поділу території держави на складові елементи, спосіб організації та взаємовідносин між різними рівнями державних органів влади...” [14, с. 149].

С. Телешун вважає, що поняття “державний устрій” включає до свого складу “територіальний устрій”, який, у свою чергу, включає поняття “адміністративно-територіальний устрій” [18, с. 290]. Цю думку повторює В. Коршун [10, с. 107].

Остання з названих дефініцій – адміністративно-територіальний устрій – є однією з найбільш поширених в українському науковому дискурсі. Так, М. Дністрянський наголошує, що “адміністративно-територіальний устрій – це особлива політико-географічна система, яка, базуючись на організації державної влади та місцевого самоврядування, визначає основні територіальні пропорції життєдіяльності суспільства. Забезпечуючи цілісність держави та центрально-ієрархічні співвідношення в межах її суспільно-географічного

простору, адміністративно-територіальний устрій виконує в суспільстві важливі інтегруючі та структуроформуючі функції” [4, с. 139].

В. Малиновський адміністративно-територіальний устрій визначає як зумовлену географічними, природними, історичними, економічними, етнічними, культурними, соціальними та ін. чинниками внутрішню територіальну організацію держави з поділом її на складові частини (адміністративно-територіальні одиниці) з метою забезпечення населення необхідним рівнем послуг та збалансованого розвитку всієї території держави [11, с. 17]. М. Федчишин та В. Фрончко зазначають, що адміністративно-територіальний устрій слід розглядати як сукупність територіальних утворень із системою державних органів та органів місцевого самоврядування, яка функціонує в їх межах, у результаті чого забезпечується необхідна організаційна єдність, створюється певна система адміністративно-територіального устрою, де кожна адміністративно-територіальна одиниця охоплює певний територіальний колектив, інтереси якого виражають відповідні представницькі органи [20, с. 40]. І. Заблудська та О. Гуджан підкреслюють, що адміністративно-територіальний устрій — це “зумовлена соціальними, економічними, соціально-етнічними, історичними, географічними, культурними, політичними та іншими чинниками внутрішня територіальна організація держави з поділом її на складові частини — адміністративно-територіальні одиниці” [6, с. 11].

В більшості держав адміністративно-територіальний устрій є конституційним інститутом з різним ступенем конкретизації, деталізації. При цьому, як уточнює Р. Губань, термін „адміністративно-територіальний устрій” не можна ототожнювати з поняттям „територіальна організація держави”, яке означає побудовану за територіальними принципами державну організацію суспільства і передбачає насамперед поділ території держави на виборчі, військові округи, адміністративно-територіальні одиниці тощо” [3, с. 34]. Проте, як свідчить хмара тегів (Рис. 1.) та джерельний аналіз дискурсного простору нашого дослідження, термін “територіальна організація держави” не є достатньо поширеним, як і синонімічний термін “територіальна організація державної влади”, під якою О. Конотопцев розуміє “систему органів державної влади, яка забезпечує організуючий вплив держави на суспільство по всій території країни” [9, с. 6].

Значно активніше науковці використовують термін “територіальна організація влади”, який за влучним спостереженням професора С. Саханенка, є одним із важливих наукових понять у державному управлінні, яке охоплює всі аспекти територіального розподілу влади, форми її організації, регіональні відмінності у системах організації влади, розселення людей, взаємовідносини суспільства й природи, а також проблеми регіональної соціально-економічної політики. У вужчому розумінні воно включає такі категорії, як адміністративно-територіальний устрій держави, регіональне управління державними справами, формування територіальних державних організаційно-управлінських структур, визначення територіальних об’єктів управління. Територіальна організація влади – це система просторових форм її організації, які забезпечують розвиток і функціонування держави [16, с. 23].

З позицій нормативно-правового підходу визначає територіальну організацію влади Є. Кеба: – це “визначена Конституцією України та переважно нормами вітчизняного адміністративного законодавства система органів публічної влади (місцеві органи виконавчої влади, територіальні органи центральних органів виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) і взаємовідносини між ними, що формується відповідно до адміністративно-територіального устрою держави й має особливості функціонування на його різних рівнях” [8, с. 123]. На переконання Я. Жовнірчика, територіальна організація влади залежить від адміністративно-територіального поділу країни, а системою розгортання державної влади у просторі (просторовий каркас самоуправління суспільства) є адміністративно-територіальна організація суспільства. Ця система членування території відповідає системі органів державної влади. Іншими словами, це привілейоване, інституційно зафіксоване, практично завжди індивідуальне багаторівневе районування державної території, де кожен район представлений одиничним контуром і входить як ціле в район більш високого рангу [7, с. 8].

Узагальнюючи погляди науковців та дослідників проблематики територіальної організації влади, можемо зазначити, що термін “територіальна організація влади” (як і близькі поняття “територіальна організація держави”, “територіальна організація державної влади”) є одним із важливих наукових понять науки державного управління, що охоплює всі аспекти територіального розподілу влади, форми її організації, обумовлює форму державного устрою, адміністративно-територіальну організацію суспільства та адміністративно-територіальний поділ країни. Далі спробуємо синтезувати логічну дефінітивну модель взаємозв’язку основних понять категоріально-понятійного апарату науки державного управління (Див. Рис. 3).

Рис. 3. Дефінітивна модель взаємозв'язку основних понять категоріально-понятійного апарату науки державного управління

Висновки. Таким чином, проведений комплексний аналіз наукових публікацій обраної джерельної бази та хмари тегів дискурсного простору проблематики територіальної організації влади в публічному врядуванні сучасних держав, дозволив нам визначити місце й значення окремих дефініцій і категорій нашої наукової розвідки в дефінітивному ряду категоріально-понятійного апарату державного управління та надав можливість вибудування логічного ланцюжка взаємозв'язку категорій, понять і дефініцій обраної проблематики в науковому інструментарію науки державного управління.

Можна зробити висновок, що в умовах транзитивного типу суспільного розвитку, коли Україна вимушена знаходити нові механізми економічного та суспільно-політичного поступу, щоб наздогнати передові держави світу, принципове значення має розробка стратегічних механізмів оптимального формату територіальної організації органів публічної влади в Україні, здатного зберегти цілісність держави, організаційну єдність системи публічного врядування, яка б могла забезпечити підвищення ефективності управління економічними та соціально-політичними процесами, залучення інноваційних політико-управлінських механізмів, спроможних вдосконалити державний лад та демократичну політичну систему нашої країни, поліпшити якість життя та людського потенціалу нашої держави.

Список використаних джерел.

1. Академічний тлумачний словник української мови. В 11-ти томах. Том 10. Київ: Наукова думка. URL : <http://sum.in.ua/s/ustrij>
2. Верещук І. А. Системний підхід до дослідження адміністративно-територіального устрою. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 42. С. 255–265.
3. Губань Р. В. Загальна характеристика недоліків сучасного адміністративно- територіального устрою України. Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Право. 2011. Вип. 2. С. 106-112.
4. Дністрянський М.С. Адміністративно-територіальний устрій України: політико-географічні проблеми функціонування та можливості оптимізації. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Географічні науки. 2013. № 6. С. 138-143.

5. Дубенко С.Д., Купрійчук В.М. Державний устрій. Енциклопедія державного управління. У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 1 : Теорія державного управління. Київ: НАДУ, 2011. с. 161–162.
6. Заблудська І. В., Гуджан О. В. Особливості адміністративно-територіального устрою України: організаційний аспект. Економіка та держава. 2012. № 7. С. 9-12.
7. Жовнірчик Я.Ф. Розвиток територіальної організації місцевого самоврядування в Україні: Автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.04; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2005. 20 с.
8. Кеба Є. Г. Стан наукових досліджень та законодавства України щодо територіальної організації влади як об'єкта адміністративно-правового забезпечення. Часопис Київського університету права. 2018. № 3. С. 121-124.
9. Конотопцев О.С. Концептуальні основи реформування територіальної організації державного управління: Автореф. дис... канд. наук з держ. управління: 25.00.01. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. Х., 2003. 18 с.
10. Коршун В. Ф. Співвідношення інституту адміністративно-територіального устрою України: теоретичні засади формування та становлення до проголошення незалежності України. Часопис Київського університету права. 2014. № 4. С. 106-110.
11. Малиновський В. Я. Адміністративно-територіальний устрій. Енциклопедія державного управління. У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 5 : Територіальне управління. Київ: НАДУ, 2011. С. 17.
12. Москаленко С.О. Держава. Енциклопедія державного управління. У 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. Т. 1 : Теорія державного управління. Київ: НАДУ, 2011. с. 134 – 136.
13. Погорілко В. Ф. Територіальний устрій. Юридична енциклопедія в 6 т. / Редкол.: Ю. с. Шемшученко (відп. Ред.) та ін. Київ: „Українська Енциклопедія”, 1998. Т. 6: Т-Я. С. 42.
14. Погорілко В. Ф., Бобровник С. В. Державний устрій. Політологічний енциклопедичний словник./ Упорядник В. П. Горбатенко. 2-ге вид., доп. І перероб. Київ: Генеза, 2004. С. 149–150.
15. Радченко О. В. Генезис прав людини як передумови виникнення правової держави: неоінстинктивістський підхід. Проблеми законності : зб. наук. праць. 2016. Вип. 113. с. 8 – 19.
16. Саханенко С. Є. Територіальні основи організації публічної влади в Україні. Одеса, 2003. 192 с.
17. Тварковська Л. І. До питання щодо науково-теоретичного визначення поняття “територіальний устрій держави”. Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. 2010. Випуск 48. С. 211-217.
18. Телешун С.О. Теоретичні аспекти визначення поняття “державний устрій України”. Вісник УАДУ. 1999. №4. с. 289-293
19. Тур О. В. Теоретичні аспекти визначення складових адміністративно-територіального устрою України. Моделювання регіональної економіки. 2014. № 1. С. 150-156.
20. Федчишин М., Фрончко В. Новий адміністративно-територіальний устрій України і місцеве самоврядування : характер взаємозв'язку. Віче. 2001. № 4. с. 38–46.
21. Философский энциклопедический словарь. Москва: Советская энциклопедия. Гл. ред: Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв и др. URL : https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/2899/

References.

1. *Akademichnyy tlumachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy*, [Academic Interpretative Dictionary of the Ukrainian Language], [Online], In 11 volumes, Volume 10, available at: <http://sum.in.ua/s/ustrij> (Accessed 24 January 2020).
2. Vereshchuk, I. A. (2015), “Systematic approach to the study of the administrative-territorial structure”, *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnya*, Vol. 42, pp. 255–265.
3. Guban, R. V. (2011), “General characteristics of the shortcomings of the modern administrative and territorial structure of Ukraine”. *Naukovyy visnyk Akademiyi munitsypal'noho upravlinnya. Seriya : Pravo*, Iss. 2, pp. 106-112.
4. Dniestriansky, M.S. (2013), “Administrative-territorial structure of Ukraine: political-geographical problems of functioning and possibilities of optimization”, *Naukovyy visnyk Shkhidnoyevropeys'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky. Heohrafichni nauky*, Vol. 6, pp. 138-143.
5. Dubenko, S.D. and Kupriychuk, V.M. (2011), “The State System”, *Entsyklopediya derzhavnoho upravlinnya. Encyclopedia of Public Administration*. In 8 vols. / Nat. Acad. state. ref. under the President of Ukraine; Scientific Ed. Board: Yu. V. Kovbasyuk (Chairman) and others. Volume 1: The theory of public administration, Kyiv: NADU, pp. 161–162.
6. Zabloudska, I. V. and Gudzhana, O. V. (2012), “Features of the administrative-territorial structure of Ukraine: organizational aspect”, *Ekonomika ta derzhava*, Vol. 7, pp. 9-12.
7. Zhovnikchik, Ya.F. (2005), “Development of territorial organization of local self-government in Ukraine”: Abstract. dissertation ... Cand. of sciences from the state. Reference: 25.00.04; Nat. Acad. state. ref. under the President of Ukraine. Kyiv, Ukraine.
8. Keba, E. G. (2018), “State of scientific research and legislation of Ukraine regarding the territorial organization of power as an object of administrative and legal support”, *Chasopys Kyivsk'oho universytetu prava*, Vol. 3, pp. 121-124.

9. Konotopptsev, O.C. (2003), "Conceptual foundations of reforming the territorial organization of public administration": Author's abstract. dissertation ... Cand. of sciences from the state. management: 25.00.01. Nat. Acad. state. ref. under the President of Ukraine, Kharkiv region institute of NAPA, Kharkiv, Ukraine.
10. Korshun, V. F. (2014), "Correlation of the Institute of Administrative and Territorial System of Ukraine: Theoretical Foundations of Formation and Formation before the Declaration of Independence of Ukraine", *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, Vol. 4, pp. 106-110.
11. Malinovsky, V.Ya. (2011), "Administrative and territorial structure", *Entsyklopediya derzhavnoho upravlinnya Encyclopedia of Public Administration*. In 8 vols. / Nat. Acad. state. ref. under the President of Ukraine; Scientific Ed. Board: Yu. V. Kovbasyuk (Chairman) and others. Vol. 5: Territorial administration, Kiev: NADU, p. 17.
12. Moskalenko, S.O. (2011), "State", *Entsyklopediya derzhavnoho upravlinnya Encyclopedia of Public Administration*. In 8 vols. / Nat. Acad. state. ref. under the President of Ukraine; Scientific Ed. Board: Yu. V. Kovbasyuk (Chairman) and others. Volume 1: The theory of public administration, Kyiv: NADU, pp. 134 - 136.
13. Pogorilko, V. F. (1998), "Territorial structure", *Yurydychna entsyklopediya. Legal Encyclopedia of 6 Vols.* / Ed.: Yu. Shemshuchenko (ed.) And others. Kiev, Ukrainian Encyclopedia, Vol. 6: T-I. p. 42.
14. Pogorilko, V. F. and Bobrovnik, S. V. (1998), "State System", *Politolohichnyy entsyklopedychnyy slovnyk. Political Science Encyclopedic Dictionary* / Compiled by VP Gorbatenko. 2nd ed., Suppl. And rework, Kiev, Genesis, pp. 149-150.
15. Radchenko, O. V. (2016), "The Genesis of Human Rights as a Prerequisite for the Rule of Law: A Neo-Instinctive Approach", *Problemy zakonnosti : zb. nauk. prats'*, Vol. 113, pp. 8 - 19.
16. Sakhanenko, S. E. (2003), *Terytorial'ni osnovy orhanizatsiyi publichnoyi vlady v Ukraini* [The territorial foundations of public authority organization in Ukraine], ORIDU NAPA, Odessa, Ukraine.
17. Tvarkovskaya, L. I. (2010), "To the question of scientific-theoretical definition of the concept of "territorial structure of the state"", *Derzhava i pravo: Zbirnyk naukovykh prats'*. Yurydychni i politychni nauky, Vol. 48, pp. 211-217.
18. Teleshun, S.O. (1999), "Theoretical Aspects of Definition of the Concept of the Concept of "State System of Ukraine", *Visnyk UADU*, Vol. 4, pp. 289-293.
19. Tur, O. V. (2014), "Theoretical aspects of determining the components of the administrative-territorial structure of Ukraine", *Modelyuvannya rehional'noyi ekonomiky*, Vol. 1, pp. 150-156.
20. Fedchyshyn, M. and Fronchko, V. (2001), "New administrative and territorial structure of Ukraine and local self-government: the nature of interconnection", *Viche*, Vol. 4. pp. 38-46.
21. Encyclopedic Dictionary of Philosophy. Moscow: Soviet Encyclopedia. See editors: L.F. Ilyichev, P.N. Fedoseev, S.M. Kovalev, etc. [Online], available at: https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/2899/

Стаття надійшла до редакції 20.10.2019 р.